

Sygn. akt IV CSK 113/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Anna Kozłowska (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

w sprawie z powództwa "I..." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w L.

przeciwko „T...” Spółce Akcyjnej w T.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 16 marca 2018 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w G.

z dnia 19 stycznia 2016 r., sygn. akt I ACa [...] /15,

**uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie przed Sądem
Apelacyjnym w G. w całości i przekazuje sprawę temu Sądowi do
ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 marca 2015 r. Sąd Okręgowy w G. oddalił powództwo „I...” sp. z o.o. z siedzibą w L. skierowane przeciwko „T...” S.A. z siedzibą w T. o zapłatę 145.793 zł z odsetkami od 12 lipca 2012 r. tytułem odszkodowania za utracony ładunek w czasie wykonywania przez pozwanego międzynarodowego przewozu drogowego. W ocenie tego Sądu, w świetle dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych, nie było podstaw do przypisania pozwanemu jako przewoźnikowi odpowiedzialności na gruncie art. 17 ust. 2 Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CM) za utratę ładunku, zdaniem bowiem tego Sądu pozwany wykazał przyczyny zwalniające go z tej odpowiedzialności.

Sąd Apelacyjny w G. wyrokiem z dnia 19 stycznia 2016 r. oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego. Sąd ten podzielił ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i dokonał przez ten Sąd ich ocenę prawną, że pozwana zdołała wykazać istnienie okoliczności uwalniających ją od odpowiedzialności wobec powódki.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego powódka zarzuciła nieważność postępowania przed Sądem Apelacyjnym wynikłą z pozbawienia jej możliwości obrony praw przez brak skutecznego zawiadomienia jej pełnomocnika o terminie rozprawy apelacyjnej. Nadto zarzuciła naruszenie art. 17 ust. 2 w związku z art. 17 ust. 1 Konwencji CMR przez błędną wykładnię oraz naruszenie art. 355 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 17 ust. 1 i 2 oraz art. 29 ust. 1 Konwencji CMR przez niewłaściwe zastosowanie. We wnioskach kasacyjnych skarżąca wnosiła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podnosząc zarzut nieważności postępowania przez Sąd Apelacyjny skarżąca wskazała, że jej pełnomocnik nie został prawidłowo powiadomiony o rozprawie apelacyjnej w dniu 19 stycznia 2016 r., poprzedzającej wydanie

zaskarżonego wyroku, zawiadomienie o terminie wysłano bowiem na nieaktualny adres.

Z danych z akt sprawy wynika, że powód był reprezentowany przez pełnomocników, radcę prawnego i adwokatów, a zatem przez pełnomocników będących osobami fizycznymi. Jako miejsce doręczeń pism sądowych podali oni adres kancelarii, przy ul. M. nr [...], w W. Ten adres był wskazywany jako właściwy w toku całego postępowania przed Sądem pierwszej instancji. Uszło jednak uwagi Sądu Apelacyjnego, że w apelacji wniesionej przez powódkę jej pełnomocnicy, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 136 § 1 k.p.c., wskazali nowe miejsce doręczeń podając nowy adres kancelarii, w W, przy ul. W. lok.[...]. Zmianę adresu przeciwnika procesowego dostrzegła pozwana, kierując odpowiedź na jego apelację na nowy adres.

Zawiadomienie o terminie rozprawy apelacyjnej zostało skierowane do pełnomocnika powódki na adres kancelarii przy ul. M, skąd powróciło z adnotacją o dwukrotnym awizo. Sąd Apelacyjny doręczenie to na rozprawie apelacyjnej potraktował, jako skutecznie dokonane w trybie art. 139 § 1 k.p.c.

Wskazanie w apelacji innego, nowego adresu pełnomocnika powódki zobowiązywało sąd do kierowania korespondencji na nowy adres. Zawiadomienie o rozprawie apelacyjnej na adres poprzedni było nieskuteczne, niezgodne z treścią art. 133 § 3 w związku z art. 135 § 1 k.p.c. i nakładało na Sąd Apelacyjny obowiązek odroczenia rozprawy.

Przypomnieć należy, że zgodnie z art. 133 § 3 k.p.c. zdanie pierwsze, w razie ustanowienia pełnomocnika procesowego lub osoby upoważnionej do odbioru pism sądowych, doręczenia należy dokonywać tylko tym osobom. Ponieważ przedmiotem tej regulacji nie jest kwestia, jak i gdzie należy doręczać pisma pełnomocnikowi procesowemu lub osobie upoważnionej do odbioru pism, przyjmuje się, że gdy pełnomocnikiem procesowym lub osobą upoważnioną do odbioru pism jest osoba fizyczna, miejsce dokonania doręczenia określa się z zastosowaniem m.in. art. 135 § 1 bądź § 2 k.p.c. W grę wchodzi zarówno doręczenie właściwe, jak i zastępcze, zgodnie z art. 138 § 1 lub 2, a także doręczenie na podstawie art. 139 § 1 i 2 (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia

22 kwietnia 1994 r., III CZP 53/94, OSNCP 1994, nr 11, poz. 214 oraz postanowienia z dnia 15 września 2004 r., III CZ 64/04, OSNC 2005, nr 7–8, poz. 142 i z dnia 13 grudnia 2006 r., II CZ 108/06, nie publ.). W okolicznościach sprawy miejsce doręczenia było wadliwe, nie było to, bowiem wskazane przez pełnomocników, w trybie art. 135 § 1 k.p.c., miejsce ich pracy.

W orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że pozbawienie strony możliwości obrony jej praw następuje wówczas, gdy z powodu wadliwych czynności procesowych sądu lub strony przeciwnej nie mogła ona brać i nie brała udziału nie tylko w toku całego postępowania, ale także w jego istotnej części, przy czym chodzi o całkowite faktyczne pozbawienie możliwości obrony (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2002 r., II CKN 399/01, nie publ.). Nie powinno budzić wątpliwości, że brak powiadomienia pełnomocnika strony o rozprawie apelacyjnej poprzedzającej wydanie wyroku przesądza o pozbawieniu strony możliwości obrony jej praw ze skutkiem nieważności postępowania (art. 378 pkt 5 k.p.c.).

Dodać można, że ten aspekt sprawy najwyraźniej uwzględnił Sąd Apelacyjny przywracając powódce postanowieniem z dnia 19 maja 2016 r. termin do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia Sądowi Apelacyjnemu z dnia 19 stycznia 2016 r., zaskarżonego skargą kasacyjną.

Badanie zasadności zarzutów naruszenia prawa materialnego podniesionych w tej skardze należy uznać za wyłączane z uwagi na to, że merytoryczna ocena może dotyczyć tylko wyroku, który zapadł w ważnym postępowaniu, w tym wypadku w warunkach umożliwiających stronie obronę jej praw.

Z przedstawionych powodów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁵ w związku z art. 386 § 2 i w związku z art. 398²¹ k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

jw

a.ł.